

Kansanomaisen kerronnan tyylikeinoja

Seuraavassa otetaan tarkasteltavaksi vain sellaiset suhteellisen yksinkertaiset tapaukset, jolloin kertoja pyrkii elävöittämään esitystään siten, että hän toistaa tai äänteellisesti hieman muuttaa jotakin sanaa tai vaihtaa jo aikaisemmin esiintyneiden sanojen paikkaa. Ulkopuolelle jäävät siis vertaukset, metaforat, perifraasit ja muut tyylikuviot, joissa sisältö on keskeisemmällä sijalla kuin muoto. Esimerkit kuvastavat puhuttua sanaa.¹

Yleinen tyylikeino kansanomaisessa kerronnassa on saman sanan kertaaminen, toisto. Tyyllisiä tarkoituseriä palvelevasta reduplikaatiosta ei kuitenkaan ole kysymys, kun puhuja sopivaa ilmausta etsiessään kertaa jotakin painotonta sanaa. Puhuessaan isosta viiltohaavasta lemiläinen kertojani totesi: *Siiitä pullaht ver oikei oikei oikei ryöppeämällä*. Tähän rinnastettavia ovat seuraavat esimerkit: *Se olkii se-llaine vi:lke* («tähtien» lennellessä) *niiku niiku ihme* (Sakkola) / *S-oli* (heinä nim.) *niim pitkee että että* (Hämeenkyrö). Jälkimmäisessä tapauksessa puhuja ei ilmeisesti löytänyt mieleistään sanaa kuvaamaan heinän pituutta, joten virke jäi kuulijan täydennettäväksi. Toistoa ei varsinaisesti esiinny myöskään sellaisessa rakennetyypissä kuin »yhä (aina) suurempi ja suurempi», sillä komparatiiveista jälkimmäinen osoittaa ominaisuuden suurempaa määrää. Tyyppi on kansankielessä suhteellisen yleinen, näytteenksi pari esimerkkiä: *Mutta siltes se* (nuotta) *tihkeni aina taajemmaksi ja taajemmaksi kun noir ruvettiin perrään päim pääseen* (Ylöjärvi) / *Ne on ain pienemmät ja pienemmät*, rysän vanteet pienenevät perään päin (Lemi).

Suhteellisen alkukantaiselta tuntuu tapa, että toistetaan sana tai useamman sanan muodostama yhtymä täsmälleen samanlaisena. Esimerkkejä on runsaasti, mutta tässä on tyydyttävä edustavaan valikoimaan. Nominin toistoa esiintyy seuraavissa tapauksissa: *tää olj sellaim pienj pienj valo että* (Asikkala) / *nii· moñhoara'ne nii· moñhoara'ne joka kantille* (tattarin varsi) *nii jotta ihme* (Parikkala) / *Ne pit pitteä siit nii· sii:vòs nii· sii:vòs* (huntuvaatteet), *eihä niitä soant lajuta* (Sakkola) / *Elävijä sikijöitä tippu aina vähä välijä siitä* (käärmeestä), *semmosija kastemavon kokosija punaserruskeita poikasija ja ne olj niv virmoja niv virmoja että* (Jämsä) / *Olis poutta ja sarett, poutta ja sarett nin kyll nisu kasvas* (Kalanti) / *Neljänä vuonna karhu söi kaikki, kaikki, että jos yks lehemä jää roappimata* (Petäjavesi). —

¹ Pääosa esimerkeistä on peräisin Sanakirjasäätiön kokoelmista sekä PERTTI VIRTARANAN tallettamista ja julkaisemista kansanihmisten muistelmista.

Esimerkkejä verbin toistosta: *Noo, se (tietäjä) puhuu puhuu ja kaikki se tiäs (Lammi) | Meinaisit et se pouvistuu pouvistuu ja se tul' ain sateisemmaks (Lemi) | Naist-ku lätäjät lätäjät vähä sellaista tuhmaa (Sakkola)* — Esimerkkejä partikkelin toistosta: *Lampaita napò (sudet) taas taas (= vähän väliä) konnei oikeem perrään kattottu eikä aina silmän alla ollu (Vampula) | Säkillise ku kerra kahest apajast sai (kaloja) sitä ol' jo kyl kyl (Lemi) | Meillä ei oo mikkää asia nyyky nyyky, ei liikoja kitsastella (Karstula).*

Sanan toistaminen merkitsee sitä, että puhuja haluaa erityisesti korostaa sanan tarkoittamaa asiaa; *pieni pieni* on erittäin pieni, *puhuu puhuu* on sama kuin puhuu pitkään, puhelee, *kyllä kyllä* ei merkitse ainoastaan riittävästi vaan yllin kyllin. Jyrkkä kieltö voidaan ilmaista toistamalla kieltoverbi ja varauksen yhtyminen puhujan mielipiteeseen sanomalla *niin niin*. Tästä ehkä selittyy, että sana, joka itsessään on synsemanttinen, saattaa joutua toiston kohteeksi muissakin kuin sellaisissa tapauksissa, joissa tarpeellinen täydennys on olemassa. Tätä valaisee seuraava sanonta: *S-on (eräs insinööri) niin alahaanen niin niin alahaanen miäs (Nurmo).*

Eräissä tapauksissa kehitys on vienyt siihen, että sana toistettuna ei ole sen painokkaampi kuin yksinäisenä esiintyessään. Toinen jäsenistä on jopa saattanut menettää painoaan niin paljon, että on epä-äänneilaisesti lyhentynyt. Näin on käynyt ilmaukselle *aina aina* eräissä hämäläismurteissa. Yksinään *aina* merkitsee 'aivan, ihan', kuten seuraavassa keskustelun katkelmassa: (A) »Ei nyk kaloja saak kun on ukkosta ilmassa.» — (B) »Nin aina, ei isäsenilmalla kalat onkee ota.» (Kangasala). Samaa kuin »niin aina» merkitsee *ain-aina*: *Isäntä sai nim paljon kaloja että ain-aina (Kangasala) | Siäll on sitten nim paha ilma ett ain-aina (Luopioinen) | Kyllä se on niin rusnannu huaneesaj ja kaikki hyväär reiraan että ain-aina (Suoniemi).* Ilmeisesti *ain-aina* (< *aina aina*) on runsaasta käytöstä siinä määrin kulunut, että se on muuttunut painottomaksi ja merkityksekkömäksi täytesanaksi.

Sana voidaan toistaa myös siten, että finiittiverbiin liitetään infinitiivimuoto. Tätä käytäntöä edustavat sellaiset tyypit kuin »ottaa ottamalla», »puhua puhumistaan». Vaikuttaa kuitenkin siltä, että ne eivät ole kansankielessä kovin tavallisia. Lemiltä on esimerkki: *Joka kevät pit roakata roakkoamal nokia loaist (= laesta) pois.* Orivedeltä on pantu muistiin seinäkelloa tarkoittava arvoitus: »Lyö lyömistään, käy käymistään, ei koskaan ovensuuhun pääse.»

Sanan toistaminen useammin kuin kahdesti on tavallisinta interjektoiden kohdalla. Kotieläimiä kutsuttaessa kerrataan houkutushuuto yleensä kolmesti, esim. (lehmälle) *tse-leh tse-leh tse-leh*, (lampaalle) *kari kari kari*, (sialle) *kus kus kus*, (kissalle) *kis kis kis*. Tällaista kolmen sanan sarjaa toistetaan siksi, kun tarkoitus on saavutettu. Savitaipaleella oli läksiäisväellä tapana hoikata sulhasen läh-tiessä viemään morsiantaan: *hoi hoi hoi, sus viep lampoa, sus viep lampoa!* Lemillä

oli aikoinaan eräs Matti, pienisilmäinen ja suurinenäinen, josta oli sepitetty hokema: *Mat muikkuine, peä pikkuruikkuine, silmät aijajai, nenä ohhohoh!* Muista sanaluokista on esimerkkejä vähemmän. Parikkalassa kuvasi eräs kertojani pyörätautista karitsaa: *Se rupes pyörimää, se pyöri pyöri pyöri.* Pitkäaikaisen toimettomuuden aiheuttama ikävystyminen ilmenee havainnollisesti, kun pääsanana toistetaan neljästi (2 + 2): *Mie issun issun, issun issun siel iäd onned aikä* (Viron Inkeri).

Lopuksi vielä esimerkki rajantakaisesta Karjalasta. Matkatessaan vesitse Ponkalahdesta Vuonniseen Lönnrot joutui hiukan vastentahtoisesti kuuntelemaan satua »Syöjättären tyttärestä, joka vietti pojan». Hän kirjoitti sadun muistiin ja julkaisi siitä alun matkakirjeessään näyttääkseen, »millainen näiden satujen tyyli on». Sadun esitystavassa kiinnitti eräs seikka hänen huomiotaan siinä määrin, että hän otti sen erikseen puheeksi: »Eräässä sadun kohdassa, missä poika tahtoi kuvata, miten lintu lensi yhä korkeammalle ja korkeammalle, kunnes sitä lopuksi ei enää näkynyt, hän sen teki seuraavalla tavalla: *nousi, nousi, nousi, nousi, nousi, nousi, nousi, nousi, ja lenti, lenti, lenti, lenti, lenti, lenti, lenti.* Tätä sanoessaan hän hiljensi ääntään ensimmäisistä *nousi* ja *lenti* sanoista vähitellen niin, että hänen lausueksaan viimeiset näistä sanoista oli yhtä vaikea kuulla hänen puhettaan kuin nähdä lintua niin korkealta kuin hän tahtoi kuvata sen lentäneen.»²

Arvid Genetz on eräässä yhteydessä kiinnittänyt ohimennen huomiota kansanrunoudessa esiintyviin »kaksoissanoihin». Mainittuaan esimerkkejä sellaisista tapauksista, joissa merkityksen vahvistamiseksi samaa adverbia käytetään kahdesti (esim. *taas taas, perä perää*), hän jatkaa: »Edelliselle ryhmälle sukua ovat kaksoissanat; ne ovat syntyneet siten, että adverbi on toistettu yhden tai useamman äänteen muuntamalla, jommoisesta menetystavasta tavataan etenkin kansanrunoudessa esimerkkejä nominien ja verbienkin alalla, niinkuin *ihvenä ahvenia, viitiseikse vaaliseikse.*»³ Samaa kuin »kaksoissanat» tarkoittavat nimitykset »symmetrinen kuvailu»⁴ ja »soinnuttelufraasi».⁴ Jos fraasi-sanaa käytetään merkityksessä 'sanontatapa, lauseparsa', nimitys »soinnuttelufraasi» on ehkä liian suppea, sillä vain osa tapauksista on suhteellisen kiinteitä fraaseja, lähinnä runosäkeissä ja sananparsissa esiintyvät.

U. T. Sireliuksen Jääskestä tallettamassa sadussa »Kuningas Laurist ja Pekost» kertoja kuvaa meressä uivaa noitaa: *Noita tul' sen kohina ja sohina kans ja sill ol' viis päätä ja viis syline rautakank.* Kun ensimmäinen yritys epäonnistui, noita saapui viikon kuluttua uudestaan noutamaan kuninkaan tyttärtä: *Noita*

² »Elias Lönnrotin matkat» I s. 179.

³ ARVI JÄNNES »Suomen partikkelimuodot» s. 4.

⁴ ILMARI KOHTAMÄKI »Sanastajan havainnot tyyliseikoista» (Vir. 1936) ja VEIKKO RUOPPILA »Unto Seppäsen tyylistä».

⁵ MATTI KUUSI »Sananlaskut ja puheenparret» s. 120.

tul' taas sen kohina ja suhina kans ja sill ol' kymmene päättä ja kymmene syltä pitkä rautakank. Kanojen ääntelyä kuvasi joutsenolainen emäntä: *Kanat-ko rotkottiit ja ratkattiit ko muinii tekkiiit.* Puhemiehille ominaista touhua ja leventelyä luonnehti lavialainen kertoja: *Puhemmiähet oli kovasa naimatouhusa, ne kahki ja kohki.* Kuten edellisissä tapauksissa ilmaisee rinnakkaismuotojen käyttö seuraavassa vertaussananparressa, että ääni ei pysy tasaisesti samana: *Nii nitisöö ja natisoo ku kerjäläise virsu* (Kuolemajärvi).

Halutessaan havainnollisista tuoda esiin sen seikan, että perheessä ensimmäinen lapsi puetaan yleensä paremmin kuin seuraavat, sanoo jämsäläinen: *Ensimmäinen silkissä, toinen salkissa, kolmas rohtimisessa rontussa.* Salkki ei ole kangaslaadun nimitys kuten silkki ja rohtiminen, mutta yhteydestä voidaan päätellä, että se tarkoittaa tässä tapauksessa mitä tahansa silkkiä huonompaa mutta rohtimista parempaa kangasta. Ronttu on lapsen mekon pejoratiivinen nimitys. Samaan yhteyteen kuin *ronttu* kuuluu nähtävästi *runttu*, jonka johdannainen on *runtus*: *Runtus rantus työtä tekköö, kaunis varttaa kaunii* (sp., Antrea). Takana on ajatus, että riuskalle työntekijälle on vaateparsa sivuasua. Entisajan yhteiskunnassa oli sievistelemätön pukeutuminen naiselle jopa suositus avioliittoa ajatellen: *Runtutset rantukset najjaa, heiskarit keiskarit heitetää* (Parikkala). Symmetristä kuvailua esiintyy myös seuraavissa, edellisiin läheisesti liittyvissä sananparsissa: *Ryhmys rähmys työtä tekkyö, kaunis katsuo karvahie* (Räisälä) | *Läntys löntys työhö* (= työnsä) *tekköö, kaunis varttaa kaunii* (Valkjärvi). *Ryhmys* on ryhmyinen, työn kovettama raataja, *läntys* taas sellainen (nais-)ihminen, jonka liikunnasta puuttu luontainen sulous.

Kuten *runtut* ja *rantut* ovat myös *turnut* ja *tarnut* pukimia, jotka eivät silmää erityisesti miellytä: *Talvi tahtoo turnut tarnut, kesäl ollaa kelteisillää* (Koivisto). *Turnun* rinnalla esiintyy myös etuvokaalinen *tyrny*: *Laittasinha miekii kaikelaista tyrnyy ja tarnuu mut äitiin ei anna laittua* (Rautu). Vaatetukseen liittyvät myös seuraavat kuvailusanonnat: *Siulha on kaikelaissii rimpuloi ja rampuloi hammien helmas* (Rautu) | *Män pois ryysynee rääsyynee* (Koivisto). Nykysuomen sanakirjassa on (s.v. *rääsy*) jälkimmäiseen rinnastettava esimerkki: »Kerjäläinen oli aivan ryysyissä ja rääsyyssä.» Äännöksiä *ryysy* ja *rääsy* pidetään nykyään yleisesti eri sanoina, mutta on mahdollista, että toinen niistä on alkuaan tyylimuunnos.

Ihmisen muitakin ominaisuuksia kuin pukeutumista ja liikuntaa, jotka ovat ehkä eniten huomiota herättäviä, voidaan myös symmetrisesti kuvailla vastaavaan tapaan. Itseensä sulkeutuneesta ihmisestä sanotaan: *Ei Maijalta mitääm paranek kysyä, se on semmonen myhky mähky, ei se saas sanaa suustansa* (Suoniemi). Ken ei vastannut kysymykseen, siitä voitiin todeta: *Ei sanont nii vennäi sannaa, ei pykähtänt eikä päkähtänt* (Koivisto). Vieraita kansallisuuksia, mustalaisia ja venäläisiä, karakterisoitiin Räisälässä: *Munku manku mustalaine, ryhmys rähmys ryssämiikka, niist on kiusa, niist on riitsa.*

Koloratiivisessa konstruktiossa saattaa pääverbiin liittyvä, tekemisen tapaa kuvaavaa deskriptiiviverbi olla symmetrisesti kuvaileva: *Rikkaat mänmööät nurkui narkui ies, köyhät kiljui kaljui peräst* (Antrea). Seuraavassa virkkeessä on kuvailevilla verbeillä eri pääsana: *Ko ois pelto penki al taikka tuva kiukahaal, ni niittäsi nipottelisi sekä söisi napottelisi* (Uusik. Vpl., laiskan suuhun sovitettu sp.) Kalevalassa siellä täällä esiintyvään tyyppiin »ihveniä, ahvenia» liittyy läheisesti Matteukselle (Matille) esitetty toivomus päivänpaisteisesta säästä: *Matjus mitjus pitkä parta, laske lapset seinuksille* (Nuijamaa).

Vaikka suomen kielessä esiintyy fonologinen vastakohta lyhyt vokaali — pitkä vokaali (esim. *rita — riita*), lyhyt vokaali saattaa affektisessa puheessa pitentyä niin paljon, että korva tajuaa sen pitkäksi. Tällaiset tilapäiset muunnokset, tyylimuunnokset, eivät ole puheessa aivan harvinaisia. Kun Vpl:n Uudeltakirkolta oleva emäntä kuvasi rajan taakse jääneen kotikylänsä kansakoulua, hän totesi: *Se ol maahoto iso se kansakoulu*, vaikka murteessa yleisesti äännetään *mahoto*. Tiedustelllessani oliko lukkarilla myös kuosti (= aprakka), hän vastasi: *Oo-li, kaikil pappiloil kuosti ol*. Ensimmäisen sanan voimakkaasta tähdentämisestä oli seurauksena vokaalin piteneminen sekä toisen tavun muuttuminen painolliseksi. Vastaavanlaista pitenemistä esiintyy samassa sanassa Sääksmäen hämäläismurteessa, vaikka vokaali näyttääkin jääneen vähän pitkää lyhyemmäksi: *Siin on aika ahkion, mährotom puur raato*. Hauholainen vanhus sanoo muistelllessaan lapsuutensa aikoja: *Kylä se köyhän elämä ennen oli kurjaa! Ooli se!* Vanhan ajan nuotta oli hyvin pitkä, erikokoisista verkoista jamottu: *Siin oli happaita pa-aljo oikeen* (Ylöjärvi).

Samoin kuin sanan toistaminen on vokaalin pitenäminen osoituksena siitä, että puhuja haluaa erityisesti tähdentää sanan tarkoittamaa asiaa. Kun päämäärä on sama, voidaan molempia tyylikeinoja käyttää myös rinnan. Näin on menetelty esim. seuraavissa tapauksissa: *Sitte noin . . . tulee va-anha vanha miäs vastaan* (Längelmäki) | *Ja se paimen sit lähti kulkemaaj ja kulki pi-itkät pitkät matkat* (Padasjoki) | *Se olj niv viinistek ku se näky* (taivaan aukeneminen), *mut revontulet näkyy ka-auva, kauvahan ne näkyy* (Asikkala).

Symmetriseen kuvailuun läheisesti liittyvä tyylikeino on sellaisten sanojen rinnastaminen, joissa on tapahtunut tavujen vaihtaminen, siis eräänlainen metateesi. Edellytyksenä tällöin on, että sanat ovat merkitykseltään lähellä toisiaan (esim. *väläyttää — läväyttää*). Selostettuaan hevosvarkautta, josta oli aluksi syntynyt suuri kohu, kertoja jatkoi: *Kun pahin kohu ja hoku ol ohite, siirrettii hevone rihee* (Koskenpää). Myös voidaan usamman sanan muodostama yhdelmä toistaa muuttamalla sanojen järjestystä, kuten seuraavasta katkelmasta ilmenee: *No, sitten se hiljoo vetteä* (siimaan tarttunutta suurta kalaa), *vetteä hyvi hiljoo sitä* (Petäjavesi). Oman ryhmänsä muodostavat ne tapaukset, jolloin virke on saatu muuttumaan asiallisesta huvittavaksi vaihtamalla vain sana-

järjestystä. Tarkoittamani hoennaiset, joista kansanrunoudentutkijat käyttävät nimitystä pikapuheet, ovat melko yleisiä. Kansanhimiset käyttävät niitä samaan tapaan kuin anekdootteja elävöittämään kerrontaa tai sananparsien tavoin erilaisissa tilanteissa. Niinpä Joutsenossa sanottiin Tapaninpäivän aamuna saapuville tahvananajajille, jos talossa ei ollut asianmukaista tarjottavaa: *Viinoa ja kohvii meil ei ole, mut vettä on kapas ja kaljoa soavis, ottakoa omal mital.* Vieraat tällöin hymähtivät sukkeluudelle ja lähtivät ajamaan toiseen taloon. Yksinäiselle eläjälle, joka ei malttaisi jäädä juttusille taloon poikettuaan, huomauttaa isäntäväki: *Eihän sinulla lapset ammuks eikä lehmät itkek* (Kontiolahti). Tällaisia sanontoja lienevät jotkut viljelleet tavallista ahkerammin, koska tiedetään nimiäkin mainita. Kerrotaan esimerkiksi, että haapa-
vetinen Heikki Hietala oli »nuoruudessaan harjoitellut puhumaan toisin kuin olisi oikein kuulunut» ja oli sitten noudattanut koko ikänsä tällaista tapaa. Eräänä aamuna hän oli mennyt herättämään palkollisiaan omituisia asioita kertoen: *Nouskaapa lampaat ylös, täälä on jo piijat taivaslaella ja aurinkokin jo navetassa mäkättää!* Mainittu Hietala on sanontaa ehkä käyttänyt mutta ei varmaan keksinyt, koska sitä suuresti muistuttavia tavataan muuallakin. Ilmajoelta on muistiinpano: *Voi voi, nouskaa ny jo nopiaa ylähä, kun lampahat on jo taivahan navoolla ja aurinko määkyy navetas!* Ja TI:n Lapissa on tyttöjä herätetty lypsylle: *Nouskast ny flika ylös lypsämän ko aurink on keskelt tarha ja eluka ovat taivaslael!* Entiset kuolemajärveläiset muistelevat »Juhana Potikaran» puhuneen »kaikki asiat takaperin ennen kuin oli aika ajatella puheitaan». Vahingon sattuessa hänellä oli ollut tapana päivitellä: *Ei päivää ko vahinkoo ko kana söi kaks haukkaa ja mie senko juoksi ympär korena kartano kääees.* Hokemalla on läheisiä sukulaisia muilla paikkakunnilla, mutta niitä ei ole aihetta ruveta tässä yhteydessä pitemmästi seuraamaan. Synnynnäisen hätäisyyden ohella saattaa myös tilapäinen hätäntyminen aiheuttaa sen, että puhuja sekoaa sanoissaan, — niin ainakin uskotaan. Erästä äidistä kerrotaan, että hän oli hämmentynyt, kun poika oli leikannut haavan sormeensa, ja päiviteltyt: *Veri huutaa oistonaan ja poika juosta lillittää* (Vihanti). Koska myös lapset voivat puhua sekaisin asian, mitä heitä on lähetetty toimittamaan, on luonnollista, että eräitä hokemia on sovitettu lasten suuhun, esim. seuraava: *Suutar, tulet siä meille räätäliks, meil on viis verkaa harmaata kynnärää ja meil pannaakii suutarin pää sian ettee* (Säkkijärvi).

Hyvänsävyisen leikinlaskun ohella esiintyy kärkevää ivailua. Karstulassa pilailtaan mustalaisten kustannuksella: *Se se vasta ilimoa olj kun sitä Leinoa sieltä Hartolasta tuotiin kun kuuta sato ja vettä paisto ja pienet pojat jeäty rekkee, sano mustalaisakka.* Kymissä nolataan töitään liiksi luetteleva toistamalla muka hänen omia sanojaan: *Pesin vaskat, juatin luskat, tein viäl monta muuta tyätä.*

Puheena olleita kansanomaisen kerronnan tyylikeinoja viljelevät myös kirjailijat teoksissaan. Symmetristä kuvailua esiintyy runsaanlaisesti Unto Seppä-

sen tarinoissa, toistosta saamme hyviä esimerkkejä vaikkapa P. Mustapään runoista. Kai Laitinen, joka on kirjoittanut esittelyn Mustapään lyriikasta hänen koottujen runojensa alkuun, lausuu asiasta: »Toinen aito mustapäälainen tyylikeino [omalaatuisen rytmin ohella] on *kerto*. Epäilemättä sitä on joskus käytetty liikaa — —. Useimmiten se kuitenkin tuo runoon tiettyä väljyyttä ja antaa sille rennon, huolettoman sävyn.» Koska painettu sana ei rajoita kertojaa yhtä ahtaisiin puitteisiin kuin puhuttu sana, niin eräiden tyylikeinujen kohdalla vallitsee suurempi liikkumistila ja monenlainen muuntelu tulee tällöin myös mahdolliseksi.

VEIKKO RUOPPILA

Moyens stylistiques de la narration populaire

L'auteur examine dans son article certains procédés formels employés dans la narration populaire, par lesquels on donne de l'emphase à l'exposé. Il présente tout d'abord la répétition d'un mot, procédé stylistique employé dans une assez grande mesure par les gens du peuple. La répétition indique que le narrateur désire souligner tout particulièrement le fait présenté par le mot (par ex. *pieni pieni valo* 'une lumière petite petite' = une très petite lumière). Le mot ou la série composée de plusieurs mots est usuellement répété une fois, comme on le voit par l'exemple. Toutefois, les interjections et les autres mots brefs de même nature sont souvent prononcés trois fois de suite (par ex., pour appeler les moutons, on crie *kari kari kari*). Un moyen stylistique comparable à la répétition est la description symétrique. Dans ce cas, on ne répète pas le mot exactement sous la même forme, mais on le modifie quelque peu du point de vue phonétique. Il s'agit dans ce cas le plus souvent de mots expressifs dont le phonétisme n'est en général pas entièrement fixé. On peut dire par ex. »Kanat ko *rotkottiit* ja *ratkattiit* ku munnii tekkiit» (en fr., approximativement 'les poules qui quetaient et caquetaient en pondant des oeufs'). Pour ce qui est de leur signification, les phonèmes ne sont pas différents, mais, par l'emploi de variantes phonétiques ainsi rapprochées, le narrateur a voulu indiquer que le bruit ne se poursuivait pas d'une manière continue et n'était pas toujours le même. Comme troisième groupe, on présente les cas dans lesquels la durée de la voyelle du radical s'est modifiée. Quoique, en finnois, on ait

l'opposition phonologique longue-brève, (par ex. *tuli* 'feu' — *tuuli* 'vent'), une voyelle normalement brève peut devenir longue dans un discours empreint par l'émotion (par ex. normal *paljon parempi* 'bien meilleur', exceptionnellement *paaljon parempi* 'id.'). La répétition du mot et l'allongement de la voyelle du radical peuvent aussi se produire dans le même cas (par ex. *piitkä piitkä matka*, litt. 'un long long voyage' avec allongement du *i* dans le premier *piitkä*, 'long', = un très long voyage). Dans le dernier groupe, l'auteur examine les interversions de syllabes et de mots. Le narrateur peut par ex. employer dans la même proposition les verbes *väläyttää* ('faire briller un objet, une lumière pendant un bref moment; faire entrevoir') et *läväyttää* ('faire claquer, frapper soudainement'). En changeant, apparemment sans s'en rendre compte, la place des mots dans une proposition, on peut atteindre un effet comique. Si une personne vivant seule vient rendre visite à une maison, les hôtes peuvent la prier de s'asseoir en disant: »Assieds-toi donc, chez toi, il n'y a pas d'enfants qui pleurent ou de vaches qui meuglent», et la remarque jointe à l'exhortation est alors parfaitement sérieuse. Mais cette même exhortation peut aussi être donnée avec les mots placés dans un ordre légèrement différent, et alors, elle prend une nuance comique: »Assieds-toi donc, chez toi, il n'y a pas d'enfants qui meuglent ou de vaches qui pleurent.» Ce type est assez général dans la narration populaire, et certaines propositions formées en intervertissant les mots sont connus sous une forme presque identique dans de nombreuses localités.

VEIKKO RUOPPILA